

Rehber Öğretmenlerin Okul Müdürlerinin Rehberlik Hizmetlerine İlişkin Görüşleri*

Batuhan AKPINAR – Ayşe BENGİSOY**

Lefke Avrupa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Lefkoşa, K.K.T.C., Mersin 10, Türkiye

* Bu çalışma Lefke Avrupa Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü'nde, Yrd. Doç. Dr. Ayşe Bengisoy'un danışmanlığında, Batuhan Akpınar tarafından yürütülen “Rehber Öğretmenlere Göre Okul Müdürlerinin Rehberlik Hizmetlerine Göre Görüşleri” başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Öz

Bu araştırmanın amacı, ortaöğretim okullarında görevli rehber öğretmenlere göre, okul müdürlerinin rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesidir. Çalışmada nitel araştırma yöntemini esas alan, durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Gazimağusa kazasında bulunan ve maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemiyle belirlenen 5 ortaöğretim okulunda görevli, toplam 13 rehber öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılmıştır. Toplanan veriler betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, okul müdürleri psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin gerekliliği yönünde olumlu tutumlara sahiptirler. Okul müdürleri rehberlik servisinin çalışmalarına önem vermektedirler. Araştırmaya katılan rehber öğretmenlere göre, okul müdürleri rehberlik servisinin fiziki ihtiyaçlarının karşılanmasına dönük gerekli çabayı göstermektedirler. Rehber öğretmenler, okul müdürlerinin, görev alanları dışında isteklerde bulunduğunu ve rehberlik programının hazırlanmasında gerekli işbirliğinin yeterli seviyede olmadığını belirtmişlerdir. Tüm bunlara bağlı olarak rehberlik servisi görev ve sorumluluklarını gerçekleştirmede sıkıntılar yaşamaktadırlar. Çalışma kapsamında gereksinimler ve bakış açıların neler olduğunu bulmak gelecek planlarını kolaylaştıracaktır.

Anahtar Kelimeler: Rehber Öğretmen, Okul Müdürü, Rehberlik Hizmetleri.

Makale Bilgileri
Article Info:

Gönderim / Received:
15.08.2017
Kabul / Accepted:
23.11.2017

** Sorumlu Yazar /
Corresponding Author:

Lefke Avrupa
Üniversitesi,
Eğitim Fakültesi,
Lefkoşa, K.K.T.C.,
Mersin 10, Türkiye
abengisoy@enl.edu.tr

To cite this article:

Akpınar, B. & Bengisoy, A. (2017). Rehber öğretmenlerin okul müdürlerinin rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşleri. *Curr Res Educ*, 3(3), 129-141.

Views of School Counselor about School Directors Responsibilities with regard to Guidance

Abstract

The purpose of this research is to determine the opinions of school principals on guidance and psychological counseling services, according to the guidance teachers in secondary schools. The case study design based on the qualitative research method was used in the study. The study group of the research creates a total of 13 guidance counselors in 5 secondary schools in the Turkish Republic of Northern Cyprus, located in the Famagusta area and identified by maximum diversity sampling method. A semi-structured interview form developed by the researcher was used as data collection tool in the research. The collected data were analyzed by descriptive analysis method. According to findings from the research, school principals show positive attitudes towards the necessity of psychological counseling and guidance services. School principals attach importance to the work of guidance services. According to the guidance teachers participating in the survey, school principals show the necessary effort to meet the physical needs of the guidance service. Guidance teachers have indicated that the cooperation required for the preparation of the guidance program that school principals are requesting outside their areas of duty is not at an adequate level. Depending on all these, the guidance service is in trouble to fulfill its duties and responsibilities. Finding what the requirements and outlooks are within the scope of the study will facilitate future plans.

Keywords: School Counselor, School Manager, Guidance Services.

1. Giriş

Eğitimin, bireylerin mutlu ve üretken insanlar olmalarına yardım etmek, topluma uyumlarını sağlamak gibi temel bir işlevi bulunmaktadır. Bu işlevin yerine getirilmesinde okullar büyük önem taşımaktadır. Öğrencilerin bütün yönleriyle dengeli bir gelişim gerçekleştirebilmeleri ve sosyal yaşama hazırlanabilmeleri sadece öğretim faaliyetleri ile başarılabilir. Bunun başarılabilmesi için rehberlik ve öğretim programlarının birlikte işe katılımı gerekir. Modern eğitimin, öğretim ve yönetim hizmetlerine öğrenci kişilik hizmetleri de üçüncü bir boyut olarak eklenmiştir. Öğrenci kişilik hizmetleri, diğer hizmetlerden farklı bir şekilde ayrılarak, öğrencilerin bireysel kapasitelerinin en son noktaya ulaşabileceklerine olanak tanıyacak ortamın hazırlanmasıdır. Bu açıdan okullardaki rehberlik hizmetleri kişilik hizmetlerinin içerisinde yer alır. Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri öğrencilerin her yönüyle gelişiminin ilerlemesi için gerekli ortamın sağlanması ve gerekli yardımların yapılmasını amaçlamaktadır. Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri, bireyin bir bütün olarak geliştirilmesini sağlayacak ortamın hazırlanarak kişisel gelişim ve yeteneklerini gerçekleştirmesine yönelik yardım hizmetlerini amaç edinir (Kepçeoğlu, 1994). Okullarda yürütülen rehberlik hizmetlerinin hazırlanması ve uygulanması süreci bu okuldaki görevli kişilerin öncelikle temel bazı konularda işbirliğine bağlıdır. Rehberlik sadece okul rehber öğretmeninin yapacağı bir çalışma değil, aksine okul müdürü, veliler ve öğretmenleri de kapsayan bir çalışmadır. Bütün bu unsurları bir araya getirmek, gerekli olan motivasyonu oluşturmak, yürütülecek olan hizmetin ilk adımıdır (Tan ve Baloğlu, 2006). Özgüven (1999) bu konuda, eğitimde hedef öğrencinin ruhsal olarak kendine ve topluma faydalı olacak bireyler olarak yetiştirilmesini amaçlayan rehberlik hizmetleri ve eğitim faaliyetlerinde okul müdürlerinin, rehber öğretmenlerin işbirliği halinde çalışması gerektiğini ifade etmiştir.

Okullarda yürütülen psikolojik danışma ve rehberlik faaliyetleri veliler, öğretmenler ve okul müdürlerini de kapsayan bir ekip çalışmasını gerektirmektedir. Bugün için okullarımızda okul müdürlerinin rolleri, görevleri ve onlardan beklentiler daha karmaşık bir durum arz etmektedir. Hızlı değişimlerin yaşandığı bir zamanda okul yöneticilerinin okul ve toplumu iyi tanımaları, devamlı bireysel olarak kendilerini geliştirmeleri, liderlik yapmaları, okullarındaki rehber öğretmenlerle ve diğer alan öğretmenleriyle ortak bir birliktelik içerisinde çalışması istenmektedir (Karib ve Köksal, 1999).

Gibson ve Mitchell'a (2003) göre günümüzdeki uygulamalarda okul yöneticisi, rehberlik hizmetlerini organize etmekle ve faaliyetlerinin yürütülmesini sağlaması önemli bir gerekliliktir. Okuldaki tüm iş ve işlemlerde olduğu gibi okul müdürü rehberlik hizmetlerinde en yetkili kişidir. Okul yöneticisinin rehberlik hizmetlerine ilişkin görevleri şöyle sıralanabilir: "Rehberlik programına liderlik yapma ve destekleme, Rehberlik programının organizasyonunu sağlama ve müşavirlik yapma, Programa kaynak sağlama" gibi yapması gereken ve aslında hizmetlerin de tam anlamı ile gerçekleşmesini sağlayan en önemli birimi oluşturmaktadır (Yeşilyaprak, 2010). Özaydın'a (2002) göre ise, okul yöneticisinin okulla ilgili diğer alanlarda istenilen amaçlara ulaşabilmesi için liderlik yapma, hizmetleri benimseme, imkân sağlama ve iş birliği içinde tüm personeli teşvik etme görevleri vardır. İmkanların sunulması ve kaynakların belirlenmesi için okul müdürleri yıllık plan çalışmalarına en hakim birimde bulunmaktadırlar. Okul müdürünün, rehberlik ve psikolojik danışmadaki görevleri başlangıçtan bugüne her zaman önemsenmiştir. Hatta eski ya da yeni okullardaki rehberlik ve psikolojik danışma servislerinin başarısı, doğrudan doğruya okul müdürünün liderliğine ve ilgisine bağlanmıştır (Kepçeoğlu, 1990). Okuldaki problemlerin çözümü, öğrenci hizmetlerinin önemi, aile, okul ve öğrenci işbirliği için rehberlik servisi okul müdürünün var olan desteği ile başarılı hale gelebilmektedir.

Bakırcıoğlu' na göre, (1994) okul müdürü, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin okul için önemini ve yerini iyi bilmelidir. Okulun rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin istenilen seviyede olması için okul müdürünün bu hizmetlere yatkınlığı da önemli görülmüştür. Türküm (2003) okul müdürlerinin, psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine yönelik yasal sorumluluklar dolayısıyla yapması gereken bu hizmetlerle ilgili görevlerde bir misyoner gibi çalışması gerektiği vurgulanmıştır. Okul müdürünün rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine yönelik görüş ve tutumları, bu çalışmalarını en temelden etkilediği belirtilmiştir.

Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri, yürütülen hizmetlerin neticesinde okul yönetimine de katkı sağlar. Yürütülen araştırmalar ve sonuçlar sayesinde rehberlik ve psikolojik hizmetlere yönelik bilgilerini ve anlayışlarını artırır. Özellikle müşavirlik uygulaması okul müdürünün bu konuda yeterliliğini artırmaktadır. Bu artış okuldaki rehberlik ve psikolojik hizmetlere daha çok değer verilmesine yol açar. Bu hizmetlerin etkili ve verilmesinde işte bu destek en önemli dayanak noktasıdır. Rehberlik hizmetleri ile başarı, yetenek vb. konularda yapılan araştırmalar ve ortaya konulan bilgiler; okulun eğitim-öğretim faaliyetlerini görmesine, uygun öğretim metodlarının kullanılmasına ve geçerli eğitimsel faaliyetlerin üzerinde durulmasını sağlar (Tan, 1992).

Rehberlik hizmetlerine dair okul yöneticilerinin algıları koordinasyon sürecini etkileyebilmektedir. Sezgin ve Camadan (2012)' in yaptığı çalışmada rehberlik servisi ve okul yöneticisi arasındaki iş birliğinin ve okul yöneticisinin rehberlik servisine karşı algısının, eğitim kurumunun kalitesini iyiye doğru etkilediği görülmüştür. Eğer rehberlik servisi uzmanları ve okul yöneticileri kendi rollerine ilişkin olumlu algılara ve farkındalığa sahip olurlarsa rehberlik servisine dair memnuniyet artmaktadır (Frey ve Beesley, 2006). Rehberlik servisi görev ve sorumluluklarını yerine getirip okul müdürü ile işbirliği yaptığı zaman, okul müdürlerinin bakış açısını da olumlu yönde etkilemekte ve bir sonraki çalışmalara okul müdürünün yaklaşımı daha sıcak olmaktadır. Rehberlik servisi uzmanları ve okul yöneticileri rehberliğe dair işbirliğine ve ortak bir algıya sahip olmazlarsa rehberlik çalışmaları da olumsuz etkilenecek ve çatışmalara yol açabilecektir (Özabacı, Sakarya, ve Doğan, 2008). İşbirliği ve ortak bir anlayışın oluşmasında yöneticilerin rolleri ve rehberlik hizmetlerine karşı olumlu tutum geliştirmesiyle mümkün olabilmektedir. Yapılan araştırmaların sonuçları doğrultusunda, rehberlik hizmetlerine ilişkin okul müdürlerinin görüşlerinin kapsamlı şekilde belirlenmesi, rehberlik servisine dair beklentilerin ve uygulamaların geliştirilmesi için önemlidir (Akgün, 2010).

Okul müdürlerinin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine yönelik görüşlerinin rehber öğretmenler tarafından değerlendirilmesinin, elde edilen sonuçların okul müdürleri ile paylaşılması, literatürde sürecin

ifade edilmesi, hizmet içi eğitimlerde kullanılması, bu hizmetlerin verimliliğini arttıracığı düşünülmektedir. Bu çalışmada, rehber öğretmenler tarafından okul müdürlerinin rehberlik hizmetlerine yönelik görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

2. Yöntem

2.1. Araştırma modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemini esas alan, durum çalışması deseni kullanılmıştır. Buradaki amaç şu andaki ya da geçmişteki bir durumu olduğu şekilde betimlemek ve araştırmanın konusu olan olay, birey ya da nesneyi bulunduğu koşullar içerisinde tanımlanmaya çalışmaktır. Bu modelde herhangi bir şekilde değiştirme ya da etkileme çabası gösterilmez (Karasar, 2009). "Nitel durum çalışmasının en temel özelliği bir ya da birkaç durumun derinliğine araştırılmasıdır" (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu çalışma nitel araştırma yöntemi esas alınarak yapılandırılmıştır. Nitel araştırmalar; doküman, görüşme, gözlem ve inceleme gibi nitel anlamdaki veri toplama tekniklerinin kullanıldığı olayların ve algıların doğal bir şekilde bütüncül ve gerçekçi yollarla ortaya konulmasına dair sistemli şekilde uygulanan araştırmalardır. Araştırmada elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır (Ekiz, 2003). Nitel araştırma tekniklerinin kullanıldığı bu çalışmada, istenilen bilgilerin derinlemesine ve eksiksiz olarak elde edilebilmesi, alınan cevaplara hemen geri dönüş olanağı sağlaması, anında değişebilen ve değişik koşullara uyabilme esnekliğinin bulunması, soruların sırasını ve sayısını değiştirme serbestliği yaratması gibi özellikleri nedeniyle yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır (Kuş, 2003).

2.2. Çalışma grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemiyle seçilen ve 2016-2017 Eğitim-öğretim yılında Gazimağusa kazasında, KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı, Genel ve Mesleki Teknik Eğitim Dairesine bağlı 5 resmi ortaöğretim okulunda görev yapan 15 rehber öğretmen oluşturmaktadır.

Maksimum çeşitlilik örnekleme yönteminin kullanılmasındaki amaç, görece olarak küçük bir örneklem oluşturmak ve bu örnekleme yer alan soruna taraf olabilecek kişilerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmaktır. Bu tür bir araştırma sonuçları diğer araştırmalarda ortaya çıkan sonuçlara oranla daha zengin olabilir. Ayrıca, maksimum çeşitliliğe dayalı örneklem oluşturmada genelleme yapmak için çeşitliliği sağlamak değil tam aksine, çeşitlilik gösteren durumlar arasında ortak ya da paylaşılan olguların olup olmadığını bulmaya çalışmak ve bu çeşitliliğe göre sorunun değişik yönlerini de ortaya çıkarabilmektir (Yıldırım ve Şimşek, 2009).

Araştırmaya bir öğretmen katılmak istememiş bir öğretmen ile de görüşme fırsatı sağlanamamıştır. Bu kapsamda araştırmanın örneklemini toplamda 9'u kadın, 4'ü erkek olmak üzere toplam 13 okul rehber öğretmeni oluşturmuştur.

Tablo 1.

Çalışma grubu ile ilgili bilgiler

Sıra No	Okul Türü	Okul Sayısı	Cinsiyet		Öğretmenlikte Hizmet Süresi		
			Erkek	Kadın	1-5 yıl	6-10 yıl	11-15 yıl
1	Ortaokul	2	-	6	1	1	4
2	Genel Lise	1	1	2	2	1	-
3	Meslek Lisesi	1	2	-	-	1	1
4	Kolej	1	1	1	-	-	2
Toplam		5	4	9	3	3	7

Tablo 1’de görüleceği üzere çalışma grubunda bulunan okullar; 2 ortaokul, 1 lise, 1 meslek lisesi ve 1 kolej olmak üzere toplam 5 okuldur. Araştırmaya katılan rehber öğretmenlerin 9’u bayan 4’ü erkektir. Öğretmenlerin 3’ünün 1-5 yıl, diğer 3’ünün 6-10 yıl ve 7’sinin de 11-15 yıl aralığında hizmet süreleri bulunmaktadır.

2.3. Veri toplama aracı

Araştırmanın kuramsal yapısı ve ilgili araştırmalar incelenerek 15 sorudan oluşan bir veri toplama aracı hazırlanmıştır. Veri toplama aracı yarı yapılandırılmış bir görüşme formudur. Bu formdaki sorularla ilgili beş akademisyenin görüşleri alınmış ve “Okuldaki diğer öğretmenlerle karşılaştırıldığında okul müdürünüze olan yakınlığınız nasıldır” sorusu araştırmanın amacına uygun olmadığı gerekçesiyle uzman görüşleri doğrultusunda çalışmaya dahil edilmemiştir.

Görüşme formuna son şeklini vermek amacıyla 3 rehber öğretmen ile deneme görüşmeleri yapılmıştır. Görüşme sorularından “Ortaöğretim okul müdürleri rehberlik hizmetlerinin önemi hakkında nasıl düşünce ve davranış içerisindedirler?” sorusu; “Okul müdürlerinin rehberlik hizmetlerini anlamaya, tanımaya yönelik tutumları nasıldır?” sorusuna verilen cevaplara benzer olduğundan çalışmadan çıkartılmıştır.

“Rehberlik hizmetlerinin yürütülmesi sürecine okul müdürünüzün katkıları olmuş mudur? Evet ise bu katkılar hangi alanlardadır? Sorusu; “Okul müdürleri rehberlik programının hazırlanması, uygulanması ve sonuçlarının değerlendirilmesi ile ilgili okul rehberlik servisi ile iş birliği içinde midir? sorusuna verilen cevaplarla benzerlik gösterdiğinden araştırmadan çıkartılmıştır.

“Okul müdürünüzle rehberlik hizmetlerinin yürütülmesine yönelik iletişiminiz nasıldır? Sorusu; “Okul müdürünüz ile sorunlar yaşar mısınız? Evet ise bu sorunlar ne tür sorunlardır?” sorusuyla aynı kapsamda değerlendirildiğinden görüşme formuna dahil edilmemiştir.

Deneme görüşmeleri sonucunda 11 soru belirlenerek görüşme soruları son şeklini almıştır. Görüşme formunda rehber öğretmenlerin görev yaptıkları okul türü, cinsiyet ve mesleki kıdemlerinin belirlenmesine yönelik, kişisel bilgiler bölümü oluşturularak görüşme formu tamamlanmıştır. Sorular ile görüşmeler yapıldıktan sonra kodlayıcı tutarlılık, meslektaş teyidi ve uzman incelemesi ile tamamlanmıştır.

2.3.1. Görüşme soruları.

1. Okul müdürünüzün rehberlik hizmetlerini anlamaya, tanımaya yönelik tutumları nasıldır?
2. Ortaöğretim okul müdürleri rehberlik hizmetleri hakkında bilgi ve donanımları hakkında düşünceleriniz nelerdir?
3. Okul müdürünüzün rehberlik programının hazırlanması, uygulanması ve sonuçlarının değerlendirilmesi ile ilgili okul rehberlik servisi ile iş birliği noktasındaki görüşleriniz nelerdir?
4. Okul müdürünüzün rehberlik hizmetinin sonuçlarına yönelik olarak okul rehberlik servisine ilişkin tutumları nelerdir?
5. Okul müdürünüzün rehberlik servisinin fiziksel donanım, ilgili materyallerin ve çalışma ortamının sağlanması ile ilgili tutumları nasıldır?
6. Okul müdürlerinin öğretmenler ve velilerin rehberlik hizmetlerine etkin katılımı noktasında iş birliğine yönelik tutum ve davranışları nasıldır?
7. Ortaöğretim okullarında öğrenci kişilik hizmetleri kapsamında yapılan çalışmalar ile ilgili görüşleriniz nelerdir?

8. Okul müdürünüzün görev alanınız dışında herhangi bir beklenti, istek ve talepleri var mıdır? Varsa nelerdir?
9. Okul müdürünüz ile sorunlar yaşar mısınız? Evet ise bu sorunlar ne tür sorunlardır?
10. Etkili rehberlik hizmetleri için okul müdürünüzün anlayış ve bilgileri görev yaptığınız kurum dikkate alındığında sizce nasıldır?
11. Rehberlik hizmetlerinin yürütülmesinde okul müdürünüzden beklentileriniz nelerdir?

2.4. Verilerin toplanması ve analizi

Veriler, 2016-2017 öğretim yılında Gazimağusa kazasında faaliyet gösteren Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaokul ve lise düzeyindeki okullarda görev yapan 13 rehber öğretmenle yapılan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Araştırma içerisindeki veriler, katılımcıların rahatça kendilerini ifade edebileceği ve ses kaydına uygun ortamlarda, katılımcılardan randevu alınan zaman dilimlerinde elde edilmiştir. Görüşmeye başlamadan katılımcılara çalışmanın nasıl gerçekleştirildiği, gizliliği, içeriği ve amacı gibi konularda kısa bir bilgilendirme yapılmıştır.

Görüşme soruları her bir katılımcıya aynı anlamı çağrıştıracak şekilde ve aynı sözcüklerle sorulmuştur. Araştırmaya katılan rehber öğretmenlerden 7'si ile yapılan görüşmeler ses kaydına alınmış, diğer 6 öğretmen ile yapılan görüşmelerde ise not alınarak verilerin elde edilmesi sağlanmıştır.

Araştırma ile toplanan veriler, betimsel analiz tekniği ile değerlendirilmiştir. Bu analiz yönteminde araştırmacı görüştüğü bireylerin söylemlerini çarpıcı bir biçimde yansıtabilmek için doğrudan alıntılara sıklıkla yer vermektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2009). Araştırma sonucunda elde edilen veriler bilgisayar ortamında deşifre edilmiş ve Word belgesi haline dönüştürülerek gerekli dokümanlar oluşturulmuştur. Elde edilen veriler araştırmacı tarafından katılımcının gizliliği açısından R (Rehber Öğretmen) sırasına göre kodlamıştır. Örneğin görüşülen ilk rehber öğretmen R1 kodunu, ikinci rehber öğretmen R2 kodunu almıştır. Görüşme formundaki sorular analiz edilerek her soruya verilen cevaplar betimsel analiz yapılarak temalaştırılmıştır.

3. Bulgular

3.1. Tema 1: Okul müdürlerinin rehberlik hizmetlerinin gerekliliğine yönelik tutumları

3.1.1. Alt tema: Rehberlik hizmetlerinin önemi.

Bu konuda rehber öğretmenin görüşleri, "Okul müdürlerinin rehberlik hizmetlerini anlamaya, tanımaya yönelik tutumları nasıldır?"(soru 1) sorusu ile belirlenmeye çalışılmıştır. Rehber öğretmenlerin çoğu (10 öğretmen), okul müdürlerinin önem verme ile ilgili tutumlarının olumlu olduğu yönünde görüş belirtirken 9 öğretmen ise tanıma ve anlama çabalarının yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. "Bu birazcık kişiden kişiye değişiyor. Genele bakıldığında müdürlerin rehberlik hizmetlerine karşı algısı çok olumlu değil. Ara sıra bunu gereksiz bir iş gibi görüyorlar. Bazen ayak bağı olarak görüyorlar. Okul sıkıştığında, problem ortaya çıktığında oldukça önemli bir şey olarak ifade ediyorlar. Problemin durumuna göre değişiyor"(R7). Şeklinde farklı görüşlerde vardır. Ayrıca rehber öğretmenlerden R8 ve R10 da verilen önemin sadece teoride kaldığını uygulama konusunda yetersizlikler olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca R7 ve R11 genç müdürlerin daha fazla önem verdiklerini R2 ise okul müdürünün belirli bir yaşa gelmesinden dolayı ilgisizliği olduğu yönünde görüşlerini belirtmişlerdir.

3.1.2. Alt tema: Rehberlik hizmetlerinin sonuçlarına yönelik tutumlar.

Bu alt temada okul müdürlerinin; takdir etme, teşekkür etme, olumlu veya olumsuz dönüt verme durumlarına odaklanılmıştır.

Okul müdürünüzün, rehberlik hizmetinin sonuçlarına yönelik olarak okul rehberlik servisine ilişkin tutumları nelerdir? (Soru 4) Sorusuna yönelik olarak araştırmaya katılan rehber öğretmenlerin dikkat çeken görüşleri şöyledir; Rehberlik hizmetlerinin sonuçlarına yönelik olarak görüşlerine başvurulmuş 11 rehber öğretmen müdürlerin olumlu bir bakış açısına sahip olduğunu teşekkür ve takdir edilme tarzında dönüt aldıklarını ifade etmişlerdir. Gerekli katkıyı almadığını belirten **R13**: “Diğer branşlara nasıl bakıyorlarsa bize de öyle bakıyorlar. Rehberliğin kendine has çalışmaları hakkında pekte ilgili değiller. Müdür tarafından olumlu rehberlik hizmetlerimiz buna her türlü diyebilirim aynı takdiri bulamıyor” şeklinde görüşünü ifade ederek rehberliğin diğer branşlar gibi görüldüğü buna karşın bütün çalışmalarında gerekli takdiri alamadığını belirtmiştir. Bir rehber öğretmen (**R10**) ise rehberlik servisinin verdiği bilgiler olmasa araştırma ve sorgulama yapılmadığını, ifade etmiştir.

3.2. Tema 2: Okul müdürlerinin rehberlik hizmetlerinde yeterliliği

3.2.1. Alt tema: Okul müdürlerinin bilgi, donanım ve beceri düzeyleri.

Bu tema altında “Ortaöğretim okul müdürleri rehberlik hizmetleri hakkında bilgi ve donanımları hakkında düşünceleriniz nelerdir” (soru 2) sorusuna yönelik olarak olumlu görüş belirten bazı rehber öğretmenlerin dikkat çeken görüşleri; Araştırmaya görüş bildiren 9 rehber öğretmen okul müdürlerinin gerekli bilgiye sahip olduğunu 4 öğretmen tersi yönünde görüş belirtmişlerdir. Konuyla ilgili rehber öğretmenlerin görüşleri “ bilgi sahibi değiller. Engel olmasınlar yeterli” şeklinde R3 ve R8 görüş belirtirken, “Yeteri kadar bilgiye sahip değildir. Bu konuda birçok müdürün böyle olduğunu düşünüyorum”R11, şeklinde başka bir görüşte mevcuttur. Bilgi sahibi olduklarını belirten R7 ise bunun üniversitelerde bu eğitimin yenilerde verilmeye başlandığını ve genç müdürlerin bu konuda daha başarılı olduğunu belirtmiştir. Genç müdürlerin yeterli olduğunu belirten R12 de aynı görüşleri ifade etmiştir.

3.2.2. Alt tema: Okulun yapısına uygun anlayış.

Okul müdürlerinin çalıştığı okul türüne göre, öğrencilerle kişisel iletişimi ve öğrencilerin farklı gelişimsel dönemleri dikkate alınarak gösterdikleri eğitimsel yaklaşımı genel ifadeler alınarak belirlenmeye çalışılmıştır. *Etkili rehberlik hizmetleri için okul müdürünüzün anlayış ve bilgileri görev yaptığınız kurum dikkate alındığında sizce nasıldır?* (soru 10) sorusuna verilen rehber öğretmen görüşleri şöyledir; Araştırmaya katılan rehber öğretmenlerin tamamı müdürlerin öğrencilerle iyi iletişim kurduklarını belirtmişlerdir. İyi bir iletişimin tek başına yeterli olmadığı, eğitimsel yaklaşımları konusunda eğitim almaları gerektiği yönünde 7 rehber öğretmen görüşlerini belirtmişlerdir. Özellikle rehber öğretmenlerden R3, R4, R8 ve R13 bu konuda olumsuz görüşlerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin gelişimsel dönemlerini dikkate alan müdürler bulunsa da ağırlıklı görüş bu konuda yetersizlikler olduğu yönünde yoğunlaşmaktadır. Bir rehber öğretmen “Dikkatli davranmaya çalışır. Okul müdürümüz bayan olduğu için daha yumuşaktır. Üslubuna çok dikkat eder. Özellikle öğrenciler ile iletişim kurduğunda çok sabırlı ve sakin davranır. Bu da bizim işimizi kolaylaştırıyor” şeklinde görüş bildirerek bunun rehberlik hizmetlerini kolaylaştırdığını belirtmiştir.

3.2.3. Alt tema: Öğrenci kişilik hizmetleri.

Ortaöğretim okullarında öğrenci kişilik hizmetleri kapsamında yapılan çalışmalar ile ilgili görüşleriniz nelerdir? (soru 7) sorusuna ilişkin rehber öğretmenlerin görüşleri; Ortaöğretim okullarında öğrenci kişilik hizmetlerinin yeterliliği hakkında görüş bildiren rehber öğretmenlerinden çoğunluğu sağlayan yedi öğretmen rehberlik servisi çalışmalarını yeterli bulmaktadır. Sadece bireysel görüşmelerin yapılması, sınıf rehberlik saati dışında hizmetlerin olmayışı, gezi, spor, sunum ve tanıtım özelinde kişilik hizmetlerinin sınırlı kaldığı yönündeki görüşlerde mevcuttur. Ayrıca okulların kalabalık olması ve öğrenci düzeyinin düşük olması ile ilgili durumlarda kişilik hizmetlerindeki aksamalara neden olmaktadır.

3.3. Tema 3: Okul müdürlerinin rehberlik hizmetlerinde görev ve sorumlulukları

3.3.1. Alt tema: Rehberlik programı.

Okul müdürünüzün rehberlik programının hazırlanması, uygulanması ve sonuçlarının değerlendirilmesi ile ilgili okul rehberlik servisi ile iş birliği yapma noktasındaki görüşleriniz nelerdir? (soru 3) Sorusuna verilen rehber öğretmen görüşleri bu tema altında verilmiştir. Rehber öğretmenlerin görüşlerine göre okul müdürlerinin rehberlik programı sürecine yönelik işbirliği, görüş ve önerilerin belirtilmesi şeklinde ifade edilmiştir. Rehber öğretmenlerin büyük çoğunluğu (8 Öğretmen) bu konuda müdürlerden değişik şekillerde işbirliği yaptıklarını belirtmelerine karşın bu desteğin görüş ve önerilerle sınırlı kalması, uygulamalardaki yetersiz tutumları ortak bir görüş olarak belirtilebilir. Görüş ve öneri getirmeyen bu anlamda katkıda bulunmayan müdürlerde mevcuttur (R3 ve R8).

3.3.2. Alt tema: Öğretmen ve velilerle işbirliği.

Okul müdürlerinin öğretmenler ve velilerin rehberlik hizmetlerine etkin katılımı noktasında iş birliğine yönelik tutum ve davranışları nasıldır? (soru 6) Sorusuna verilen rehber öğretmen görüşleri; Katılımcıların birçoğu velilere yönelik olarak; müdürlerin velilerin rehberlik hizmetlerine katılımını sağlamaya dönük farklı tutumlar gösterdiklerini belirtse de çoğu rehber öğretmene göre bu noktada yetersizlikler gözlenmektedir. R1, veli yönlendirmesinde çaba eksikliğini, R2, R6, R8 ve R13 müdahalede işbirliği eksikliğini ifade etmişlerdir. R3 ve R12 de veli ilgisizliğini ve azlığını yönelik sıkıntıların olduğunu belirtmişlerdir. Rehber öğretmenlerin tamamı öğretmenlerin rehberlik hizmetlerine yönelik işbirliğini destekleyici bir durum içerisinde olduklarını belirtmişlerdir. Bu tema ile ilgili ortak görüş yeterince bir çaba olmadığı ve oluşan aksaklıkların okul yönetimiyle ilişkili olduğu görüşüdür. İdare ile ilişkili gören R2, “öğretmenlerin genelinde bizimle işbirliği çalışmaları çok yetersiz belki de bizi idari bir kurum olarak görüyorlar. Bence bu konu tamamen okul idaresi ile ilgili” şeklinde ifade ederken, R11, “...rehberlik servisinin matematik dersi kadar önemli olduğu, çalışmalarının önemszenmesi gerektiği anlatılması lazım” şeklinde görüş belirtmişlerdir.

3.3.3. Alt tema: Fiziksel donanım ile ilgili hizmetler.

Okullarda yürütülen rehberlik hizmetlerin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için, hizmetin gerektirdiği fiziksel şartların ve uygun çalışma ortamının hazırlanması kullanılacak araç ve gereçlerin temin edilmesi ile ilgili okul müdürlerinin tutumları bu tema altında araştırılmıştır. *Okul müdürünüzün rehberlik servisinin fiziksel donanım, ilgili materyallerin ve çalışma ortamının sağlanması ile ilgili tutumları nasıldır?* (soru 5) Sorusuna verilen rehber öğretmenlerin görüşleri; Konuyla ilgili rehber öğretmenler okul müdürlerinin bu istekleri karşılama olumlu tutum gösterdiklerini ve imkanlar doğrultusunda karşılamaya çalıştıklarına inandıklarını belirtmektedirler. 9 öğretmen bu konudaki olumlu tutum varlığını belirtmişlerdir. 4 öğretmen ise farklı sıkıntıları dile getirerek olumsuz görüş belirtmişlerdir. Rehberlik servisinin ihtiyaçlarının atölye ve dersliklerden sonra karşılanması, oda sayısının azlığı, bütçe yetersizliği, bireysel oda azlığı, servisin mekansal eksiklikleri rehber öğretmenler tarafından ifade edilmiştir. Buna karşın katılımcılardan bazıları bu anlamda sıkıntıları olmadığını, gerekli her şeyin iyi olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir. Rehber öğretmenlerin bu konu ile ilgili çaba göstermemelerinin bu konudaki sıkıntıların kaynağı olduğunu belirten R8 koduyla başka bir öğretmen farklı bir görüş belirtmiştir.

3.4. Tema 4: Rehberlik hizmetlerinin yürütülmesinde oluşan istekler ve iletişim

3.4.1. Alt tema: Alan dışı istek.

Okul müdürünüzün görev alanınız dışında herhangi bir beklenti, istek ve talepleri var mıdır? Varsa nelerdir? (soru 8) Sorusuna ilişkin rehber öğretmenlerin görüşleri; Araştırmaya katılan rehber öğretmenlerin hemen hemen hepsi alan dışı görevlerin talep edildiğini belirtmişlerdir. Nöbet, idari işlerde

destek, sınavlarda gözcülük, boş derslere girme en belirgin noktalar olarak ortaya çıkmaktadır. Bazı öğretmenlerden okulun gezi, anket, sosyo-kültürel etkinliklerine yardım edilmesinin beklendiği görüşlerde mevcuttur. Bu konuda rehberlik yasaının olmayışı öğretmenler tarafından bu isteklerin oluşmasında bir neden olarak görülmektedir (R5 ve (R9). Rehber öğretmenlerden R2, herhangi bir taleplerinin olmadığını R3 ise, olsa da yapmayacağını belirtmişlerdir.

3.4.2. Alt tema: Yaşanılan sorunlar.

Okul müdürünüz ile sorunlar yaşar mısınız? Evet ise bu sorunlar ne tür sorunlardır? (soru 9) Sorusuna ilişkin rehber öğretmenlerin görüşleri; Rehber öğretmenlerin tamamı kişisel bir sorun yaşanmadığı yönünde görüş belirtmişlerdir. Mesleki sorunlar yaşadığını belirten R1, R2 ve R9, müdürünün genç olduğu için herhangi bir problem yaşamadığını belirten R12, müdürün koordineli çalışmadığı için sorun oluyor diyen R8 de konuyu farklı şekillerde ifade etmişlerdir. Genel itibariyle okullarda rehber öğretmenler kişisel sorun yaşamamasalar da mesleki ve eğitsel sorunlarda kısmen oluşmaktadır.

3.4.3. Alt tema: Okul müdüründen beklentiler.

Rehberlik hizmetlerinin yürütülmesinde okul müdürünüzden beklentileriniz nelerdir? (soru 11) Sorusuna ilişkin rehber öğretmenlerin görüşleri bu tema altında belirtilmiştir.

Katılımcı görüşleri incelendiğinde okul müdüründen beklentilerin çok çeşitlilik gösterdiği görülmektedir. Rehberlik hizmetlerinde işbirliğinin sağlanamaması, öğretmen desteğine ön ayak olma, disiplin olaylarında erken bilgilendirme, hizmetlerin önemsenmesi, tüzüklerin iyi anlaşılması, motivasyon sağlanması, mekansal iyileştirmeler, iletişimi arttırması gibi belli başlı beklentiler olarak belirlenebilir. Ayrıca paydaşlık rolünün gerçekleşmesine dönük R13 ve R1 görüşleri de bulunmaktadır. Hiçbir beklentisi olmadığını belirten R5 ve sadece motivasyon desteği isteyen R10 da beklentilerini bu şekilde ifade etmişlerdir.

4. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada amaç, ortaöğretim okul müdürlerinin okullarındaki rehberlik hizmetlerine ilişkin bakış açılarını, bu okullarda görev yapan rehber öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda değerlendirmektedir. Araştırmada ulaşılan sonuçlar bulgular bölümündeki sıra takip edilerek açıklanmış ve yorumlanmaya gayret edilmiştir.

Rehber öğretmenlere göre müdürlerin çoğu rehberlik hizmetlerinin önemi hakkında olumlu bakış açısına sahiptir. Okul müdürleri rehberlik hizmetlerinin önemine ve gerekli olduğuna inanırlar. İdari çalışmaların yoğunluğu, belirli bir yaşa gelmeleri, diğer branş öğretmenleri gibi görülme, görev dışı işlerin yaptırılmak istenmesi vb. gibi elde edilen bulgulara göre müdürlerin birçoğu, rehberlik hizmetlerinin gerekliliği konusunda yeterli anlama çabası içerisine girmemektedirler. Buna karşın okul müdürlerinin hemen hepsi sonuçlara yönelik takdir, teşekkür vb. uygun tutum ve davranış göstermektedirler.

Özbağcı, Sakarya ve Doğan'ın (2008) çalışmasında da okul müdürlerinin görüşleri ele alınmıştır. Çalışmaya katılan yöneticilerin, psikolojik danışmanlık ve rehberlik servisinin sürekli birim olarak okullarda var olması ve tüm okullarda en az bir danışman bulunması yönündeki ifadeleri, Sürücü ve Yavuz (2013) un rehber öğretmenlerle yaptıkları çalışmada okul müdürlerinin rehberlik hizmetlerine gerekli önemi gösterdiklerini belirten ilgili araştırma sonuçları, çalışmamızdaki rehberlik hizmetlerine verilen önemi ortaya koyan bulgularla örtüşmektedir. Ayrıca Karataş, Z ve Baltacı, H.Ş (2013) okul müdürleri, rehber öğretmenler ve sınıf öğretmenlerinin rehberlik hizmetlerine ilişkin yapmış olduğu bir çalışmada, okul müdürlerinin rehberlik hizmetini gerekli gördükleri sonucuna varmıştır. Buna göre rehberliğin önemini bilen okul müdürleri bu hizmetin sonuçlarına yönelik olumlu düşünce ve davranış içerisine gireceklerdir. Bazı rehber öğretmenler müdürlerin rehberlik hizmetlerine karşı gösterdikleri önemle ilgili "Teorik olarak önemsediklerini ifade ederler ama uygulamada çok da istekli olduklarını düşünmüyorum"

vb. ifadeler, tanıma ve anlama çabasının azlığına ilişkin rehber öğretmenlerin birçoğunun olumsuz görüşleri, okul müdürlerinin bu konudaki anlayış düzeylerinin yeterli olmadığını düşündürmektedir. Aslan'ın (2003) araştırmasında, rehber öğretmenlerin hizmetlere ilişkin çalışmalarda sıkıntılarının yaşanması ile ilgili nedenleri, okul müdürleri ve öğretmenlerin bilgilerinin yetersiz olduğu belirtilmiştir. Bununla ilgili bir başka çalışmayı Güven (2003) yapmıştır. Bu araştırma sonucunda rehber öğretmenlerin %10,8'i, okul müdürlerinin anlayış ve bilgilerini yeterli görmemiştir. Bu araştırma sonuçları çalışmamızdaki okul müdürlerinin tanıma ve anlama çabasının azlığı noktasındaki bulgularla örtüşmektedir.

Yapılan bu çalışmada rehber öğretmenlerin çoğu okul müdürlerinin rehberlik hizmetleri hakkında yeterli bilgi sahibi oldukları görüşündedir. Yeteri kadar bilgileri olmadığı yönünde görüşler de vardır. Bunun sadece uygulamada kaldığını donanım ve beceri yönünden yetersiz kaldıklarını ifade eden rehber öğretmenlerde bulunmaktadır. Aslan (2003) ve Güven (2003) de okul müdürlerinin bilgi eksikliği ile ilgili bulguları çalışmamızda bilgi ve donanım eksikliği noktasındaki sonuçlarına benzerlik göstermektedir.

Okullarda yürütülen öğrenci kişilik hizmetlerine yönelik okul desteğinin yetersiz olduğu düşünülmektedir. Yapılan görüşmelerden kişilik hizmetlerinin bireysel görüşmelerle sınırlı kalması, sadece problemlili öğrencilere destek vermesi, sınıf rehberlik saati, gezi ve spor etkinlikleri, tanıtım ve sunumlar özelinde çalışmaların yapılması bu hizmetin sınırlı kaldığını göstermektedir. Okulların kalabalık olması, rehber öğretmen azlığı ve öğrenci seviyesinin düşüklüğü gibi nedenler bu hizmetlerin aksamasının nedenleri olarak da rehber öğretmenler tarafından ifade edilmiştir. Bu açılardan öğrenci kişilik hizmetlerinin aksamasında gereken okul desteğinin olmadığı, gereken işbirliğinin oluşmadığı sonucu çıkarılabilir. Bakioğlu ve Aksalı (2005) ise çalışmalarında, rehber öğretmenlerin en önemli sorunlarının öğrenci sayılarının fazla olması ve rehber öğretmen sayısının yetersiz kalması olduğunu belirlemişlerdir.

Araştırmaya sonuçlarına göre rehber öğretmenlerin tamamı, okul müdürlerinin okulun yapısına uygun olarak öğrencilerle iyi bir iletişim kurduklarını belirtmişlerdir. İyi bir iletişimin tek başına yeterli olmadığı, eğitimsel yaklaşımları konusunda eğitim almaları gerektiği yönünde görüşler de bulunmaktadır. Rehber öğretmenlere göre öğretmenlerin farklı okul seviyelerinde ve farklı gelişim dönemlerinde bulunan öğrencilere yönelik eğitimsel anlayışları yetersizdir. Hamamcı, Murat, Çoban'nın (2004) ortaya koyduğu araştırma sonuçlarına göre rehber öğretmenler, okul müdürlerinin ve öğretmenlerin rehberlik hizmetleri noktasında bilgilerinin ve anlayışlarının yetersiz olduklarını belirtmişlerdir. Bilgi eksikliği ile ilgili kaynak gösterdiğimiz araştırmalar çalışmamızın bu sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

Rehberlik programı teması altında okul müdürünün rehberlik programının hazırlanması sürecine yönelik işbirliği bazı rehber öğretmenler tarafından yeterli görülse de çoğu rehber öğretmene göre işbirliği yeterli değildir. Okullarında rehberlik programı süreciyle ilgili okul müdürleri sadece görüş ve öneri getirmektedirler. Genel olarak rehberlik hizmetlerinin uygulanma aşamalarında okul müdürleriyle işbirliği içerisinde oldukları görülmüştür. Rehberlik hizmetlerinin yürütülmesi ile ilgili ilköğretim hem de ortaöğretimde okul müdürü, rehberlik servisi ve diğer öğretmenlerle ilgili işbirliğini belirlemeye dönük araştırmalar yapılmıştır (Aktepe, 2008; Akbaş ve Çam, 2003). Yapılan bu araştırmalarda da rehberlik programının hazırlanmasında okul rehberlik servisinin okul yönetimiyle işbirliği içerisinde olduğu belirtilmiştir.

Hamamcı vd.nin (2004) yapmış olduğu çalışmada, okul müdürleri veli ve öğretmenlerin rehberlik servisi ile ilgili işbirliğine yönelik tutumları olumlu değildir. Bu noktada gerekli çabanın olmaması, veli ilgisizliği, müdahale ve yönlendirme ile ilgili noktalarda sıkıntılarının olduğu ortaya çıkmıştır. Bu konuda bazı rehber öğretmenlerin görüşleri bu bulgularla örtüşmektedir. Aynı çalışmada, ortaya çıkan araştırma sonuçlarına göre okul müdürünün, öğretmenlerin ve velilerin rehberlik hizmetleri ile ilgili bilgi ve anlayış yetersizliğinin rehber öğretmenlerin çoğunlukla yaşadığı problem kaynakları olduğunu bu konuda bu üç paydaşın rehberlik hizmetleri konusunda bilgilendirilmesi ve gerekli anlayışın kazandırılması gerekmektedir. Yine aynı çalışmada rehber öğretmenlerin veliler noktasındaki birinci ve en önemli

sorunun çocukları hakkında bilgi almak için okula gelmeyişi ve rehber öğretmenlerle iletişime geçmemeleri olarak görülmüştür. Yaptığımız araştırmada okul idaresinin müdahale öncesi gereken işbirliğinden uzak olması, veli ilgisizliği, gösterilen çabanın yetersizliği gibi aksaklıklar belirtilen araştırmalardaki bulgularla paralellik göstermektedir. Okul müdürlerinin veli ve öğretmenlerin rehberlik hizmetlerinin etkin yürütülmesinde en önemli paydaşlar olması nedeniyle okul müdürlerinin gereken çabayı göstermekte eksiklikleri göze çarpmaktadır. Yukarıda yapılan araştırma bulguları ile bizim yaptığımız araştırma bulguları paralellik göstermektedir.

Rehber öğretmenlerin birçoğu okul müdürlerinin fiziksel imkanların karşılanmasına yönelik olumlu tutum gösterdiklerini ifade etmişlerdir. Yapılan bir araştırmada (Güven, 2003) rehber öğretmenler okul yönetiminin rehberlik hizmetleri için gerekli ortamı sağladığı (%82) noktasında sonuçlara ulaşılmıştır. Yaptığımız araştırmada rehber öğretmen odası eksikliği, bireysel oda eksikliği, mekansal eksiklikler en fazla göze çarpan ihtiyaçlar olarak rehber öğretmenler tarafından ifade edilmiştir. Çalışma grubundaki bazı öğretmenlerin her rehber öğretmene bir oda olmayışı ile ilgili sıkıntıları olduğu ve aynı odada birkaç öğretmenle beraber çalışmalarından dolayı sıkıntı yaşandığı anlaşılmaktadır. Bir başka araştırma sonucuna göre ise, rehber öğretmenlerin görüşmeler için uygun mekan sağlanması, araç-gereç temin durumu gibi hizmetlerde sıkıntılar yaşadıkları belirlenmiştir (Hamamcı vd, 2004).

Rehber öğretmenler bu eksikliklerin rehberlik hizmetlerinde yetersizliğe yol açtığını belirtmelerine karşın okul müdürlerinin bu konuda iyileştirmeye yönelik çabalarının olumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Rehber öğretmenler de kendilerinin bu konuda gerekli çabayı göstermediğini ifade etmiş, işbirliği eksikliği içerisinde oldukları belirtmiştir. Okul müdürleri fiziksel ihtiyaçları karşılamak için olumlu tutum göstermektedirler. Rehber öğretmenler okul müdürlerinin bu konudaki girişimlerinde eksiklikler bulsa da genel anlamda ihtiyaçları karşılanmaktadır.

Araştırmaya katılan rehber öğretmenlerin çoğunlu okul müdürlerinin rehberlik hizmetleri dışında istekleri olduğunu belirtmişlerdir. Bu konuda herhangi bir zorlama ve baskı olmadığını, istek ve rica şeklinde dile getirildiği yönünde rehber öğretmenler ortak bir görüşe sahiptirler. Bir öğretmen yasadaki görev tanımın net olmamasından dolayı sınıf rehberlik saati adı altında 10 saate kadar derslere girildiğini bu uygulamanın farklılıklar gösterdiğini belirtmiştir. Nöbet, sınavlarda gözcülük, gezi vb etkinliklerde yardım, boş derslere girme kısmen de evrak işlerine yardım istekleri dikkat çeken isteklerdir.

Güven'in (2003) yapmış olduğu araştırmasında okul müdürlerinin rehber öğretmenlerden "idari işlerde görev alma", " boş derslere girme" şeklinde istekleri olduğu belirlenmiştir. Bütün bu alan dışı istekler dikkate alındığında bunların rehber öğretmenler tarafından rica ve istek yoluyla yapılması rehberlik servisi üzerinde olumsuz algılara yol açacaktır. Bu isteklerin kabullenilmesi rehber öğretmenin etkililiğini ve uzman rolünü her açıdan olumsuz yönden etkileyecektir. Rehber öğretmenlerin tamamı okul müdürleriyle kişisel olarak bir sorun yaşamadıklarını belirtirken bazı rehber öğretmenler eğitsel ve mesleki olarak sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Görev dışı istekler ve öğrenciye müdahale biçimleri noktasında bazı öğretmenler sıkıntı yaşadıklarını belirtmişlerdir. Rehber öğretmenlerin okul müdürlerinden beklenti ve isteklerini; işbirliğinin sağlanması, öğretmen desteğine ön ayak olması, disiplin olaylarında rehberlik servisinin erken bilgilendirilmesi, rehberlik hizmetlerin önemsenmesi, tüzüklerin iyi anlaşılması, motivasyon sağlanması, mekansal iyileştirmeler, iletişimi arttırması gibi şeklinde ifade etmişlerdir.

Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin gereğine ve etkililiğine dair okul idarecilerinin olumlu düşüncelere sahip olduğu saptanmıştır. Okul müdürleri rehberlik hizmetlerinin önemi ile ilgili olumlu tutuma sahiptirler. Okul müdürlerinin rehberlik hizmetlerine yönelik tanıma ve anlama çabasının yeterli olmadığı görülmektedir. Verilen önemin uygulamada kaldığı ve tanıma çabalarının yaşa bağlı olduğunu belirten rehber öğretmen görüşleri de tespit edilmiştir. Okul müdürleri okullarında uygulanan rehberlik programı hakkında bilgi sahibi olmalarına karşın uygulamalarda aksaklıklar yaşanmaktadır. Okul müdürlerinin rehberlik servisinin programı ile ilgili gereken işbirliğini sağlamaya yönelik çabaları yeterli

görülmemiştir. İşbirliğinin görüş ve önerilerle sınırlı kaldığı ve uygulamaya geçmediği şeklinde sıkıntılar yaşanmaktadır. Rehberlik hizmetlerinin sonuçlarına yönelik okul müdürleri rehber öğretmenlere olumlu, motivasyonu artırıcı geri bildirimlerde bulunmaktadır.

Okul müdürleri fiziksel imkanların sağlanması noktasında olumlu bir tutum içerisindeyler. Rehber öğretmen odası, mekansal düzenlemeler gibi aksaklıklar en çok ifade edilen eksiklikler olsa da rehber öğretmenlerin genel anlamda ihtiyaçları karşılanmaktadır. Rehber öğretmenlere göre okul müdürleri, öğrenciler ve öğretmenlerle kişisel olarak iyi bir iletişim içerisindeyler. Okul rehber öğretmenleri genel anlamda müdürlerle bir sorun yaşamamaktadırlar. Bazı müdürlerin okulun türü ve öğrencinin gelişim dönemlerine ilişkin eğitsel yaklaşımlarında yetersizlikler olduğu ifade edilmiştir.

Araştırma sonucuna göre rehber öğretmenlerin tamamına yakını müdürlerinin rehberlik hizmetleri dışında beklenti ve isteklerinin olduğunu belirtmişlerdir. Nöbet, boş derslere girme, sınavlarda gözcülük vb. istekler rehber öğretmenler tarafından bir yardım talebi olarak değerlendirilmekte ve çoğunlukla bu istekler gönüllü olarak, yerine getirilmektedir. Rehber öğretmenlere göre veli ve öğretmen işbirliğine yönelik okul müdürleri olumlu bir tutum içerisindeyler. Buna karşın bu konuda okul desteğine yönelik çabaların az olduğu görülmektedir. Velilerin ilgisizliği, yönlendirme yanlışları gerekli işbirliğinin önündeki engeller olarak ortaya çıkmaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre rehber öğretmenlerin okul müdürlerinden beklentileri çeşitlilik göstermektedir. Bu beklentiler işbirliği, destek verme, disiplin olaylarında erken bilgilendirme, hizmetlerin önemsenmesi, tüzüklerin iyi anlaşılması, motivasyon sağlanması, mekansal iyileştirmeler gibi belli başlı beklentiler olarak belirlenmiştir.

Çalışmada ifade edilebilecek öneriler, araştırma sonuçlarının özellikle nicel ve nitel tekniklerin birlikte kullanılacağı karma yöntemler ve daha geniş örneklem gruplarıyla test edilmesi, konuya ilişkin önemli başka ayrıntılara ulaşılmasında yardımcı olabilir. Rehber öğretmenler, müşavirlik çalışmalarını doğrultusunda gerekli bilgi ve uygulamaları okul müdürlerine aktarabilirler. Bu şekilde rehberlik hizmetlerinin daha etkin yürütülmesi sağlanabilir. Yeni çalışmalarda, özel okullarda araştırmanın çalışma grubuna dahil edilebileceği düşünülmektedir.

Kaynakça

- Akgün, E. (2010). Okul öncesi öğretmenlerinin bakış açısıyla anasınıflarındaki rehberlik hizmetlerinin değerlendirilmesi. *İlköğretim Online*, 2, 474-483.
- Akbaş, S. ve Çam, S. (2003). Okullarda psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin yürütülmesinde oluşturulan işbirliğinin incelenmesi. *VII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi Bildiri Özetleri*, S.87.
- Aktepe, İ. (2008). *Rehber öğretmenlerin yönetici ve öğretmenlerden mesleki beklentileri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aslan, S. (2003). *Ankara ili orta öğretim kurumlarında çalışan alandan ve alan dışından rehber öğretmenlerin mesleki etkinliklerine ilişkin görüşleri ve sorunları*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Bakırcıoğlu, R. (1994). *İlköğretim, ortaöğretim ve yüksek öğretimde rehberlik ve psikolojik danışma*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Bakıoğlu, A., Gayık-Aksallı, S. (2005). Rehber öğretmenlerin buldukları kariyer evrelerine göre okul yönetiminin algılayışlarının niteliksel olarak incelenmesi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 89-110.
- Ekiz, D. (2003). *Eğitimde araştırma yöntem ve metotlarına giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Frey, L. & Beesley, D. (2006). Principals perceptions of school counselor roles and satisfaction with school counseling services. *Journal of School Counseling*, 4(14), 1-27.
- Gibson, R.Z., & Mitchell, H.M. (2003). *Introduction to counseling and guidance*, Merrill Prentice Hall, USA.

- Güven, M. (2003). Psikolojik danışmanların okul yöneticileri ile ilişkilerinin değerlendirilmesi. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi 09-11 Temmuz 2003 İnönü Üniversitesi/Malatya Bildiri Özetleri ss.102-103*. Ankara: Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği.
- Hamamcı, Z., Murat, M. ve Çoban, A., (2004). Gaziantep'teki okullarda çalışan psikolojik danışmanların mesleki sorunlarının incelenmesi, *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karataş, Z. ve Baltacı, H. Ş. (2013). Ortaöğretim kurumlarında yürütülen psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine yönelik okul müdürü, sınıf rehber öğretmeni, öğrenci ve okul rehber öğretmenin (psikolojik danışman) görüşlerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 427-460.
- Karip, E., ve Köksal, K. (1999). Okul yöneticilerinin yetiştirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 5(18), 193-207.
- Kepçeoğlu, M. (1990). *Psikolojik danışma ve rehberlik*. (1.Baskı). Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Kepçeoğlu, M. (1994). *Psikolojik danışma ve rehberlik*. (6. Baskı). Ankara: Özerler Matbaası.
- Kuş, E. (2003). *Nicel-nitel araştırma teknikleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Özabacı., N. Sakarya, N. ve Doğan, M., (2008). Okul yöneticilerinin okuldaki psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(19), 8-22.
- Özaydın, A. (2002). Resmi ilköğretim okullarında yönetici, rehber öğretmen, sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre rehberlik uygulamaları. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özgüven, İ. E. (1999). *Çağdaş eğitimde psikolojik danışma ve rehberlik*. Ankara: Pdrem Yayınları.
- Sezgin, F. ve Camadan, F. (2012). İlköğretim okulu müdürlerinin okul rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşleri üzerine nitel bir araştırma. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(38), 199-211.
- Sürücü, A. ve Yavuz, M. (2013). Rehberlik hizmetlerinin yürütülmesinde okul müdürü-rehber öğretmen etkileşiminin değerlendirilmesi *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(4), 1029-1047.
- Tan, H. (1992). *Psikolojik danışma ve rehberlik*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Tan, H. ve Bağlolu, M. (2006). *Psikolojik danışma ve rehberlik*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Türküm, A. S. (2003). Rehberlikte örgüt ve personel. G. Can (Ed.), *Psikolojik danışma ve rehberlik*, ss.225-280. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Yeşilyaprak, B. (2010). *Eğitimde rehberlik hizmetleri*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2009). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (1. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (3. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.